

Onderwerp	Actieprogramma Circulaire Economie 2023 t/m 2025
Nummer	2023/317984
Portefeuillehouder	Berkhout, R.A.H.
Programma/beleidsveld	4.2 Economie, toerisme en cultuur
Afdeling	ECDW
Auteur	Lammeren, C. van
Telefoonnummer	023-5114509
Email	cvanlammeren@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Haarlem wil in 2040 een circulaire stad zijn, waar grondstoffen opnieuw gebruikt worden en verspilling zoveel mogelijk wordt voorkomen.</p> <p>Om nieuwe, duurzame keuzes te kunnen maken die beter zijn voor het klimaat, de biodiversiteit, de leefomgeving en de gezondheid start het actieprogramma circulaire economie. Dit zet op een rij wat er nodig is om in 2040 circulair te kunnen zijn: waar het probleem zit, welke acties de meeste impact hebben en welke rol de gemeente kan pakken om een positieve bijdrage te leveren.</p> <p>De gemeente geeft het goede voorbeeld door bij investeringen te zorgen voor duurzame inkoop en gebruik van materialen in de openbare ruimte: in 2025 is onze inkoop 50% circulair. Samen met partners zorgt Haarlem dat er steeds meer circulair gebouwd wordt in de stad, door te werken aan de realisatie van een grondstoffenhub en een circulaire bouwmarkt. Met een verbeterde inzameling en hergebruik van textiel en het stimuleren van stadslandbouw wordt een positieve impact gemaakt, net als door de koplopergroep Circulaire Restaurants en een koplopergroep Circulair Textiel waar jaarlijks meerdere projecten en samenwerkingen uit voort komen. Haarlemmers kunnen ook zelf een bijdrage leveren door bewuste keuzes te maken. De gemeente zet erop in om hen op deze mogelijkheden te wijzen.</p> <p>Het circulair maken van de economie is geen eenvoudige opgave en de gemeente kan dit niet alleen. Hele ketens zullen moeten veranderen. Internationaal, nationaal, maar ook lokaal. Haarlem werkt daarom intensief samen met lokale partners, de regio, MRA en Europa om de komende jaren serieuze voortgang te kunnen maken.</p>
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt dit besluit ter informatie naar de commissie Ontwikkeling van 11 mei 2023.

<p>Relevante eerdere besluiten</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Collegebesluit Public Affairs Strategie (2022/1732675) in commissie Bestuur 9 maart 2023 - Raadsstuk Update Haarlemse Routekaart Duurzaamheid (2022/1782261) in commissie Beheer 21 februari 2023 - Raadsstuk C-District Strategie (2022/1429462) in Raad 15 december 2022 - Collegebesluit MRA Duurzaamheidstop 2021; onderdeel convenant Green Deal Houtbouw (2021/418146) in commissie Ontwikkeling van 30 september 2021 - Deelname City Deal Duurzame en Gezonde Voedselomgeving (2021/492198) in commissie Ontwikkeling 28 oktober 2021 - Collegebesluit Actieprogramma Impact Ondernemen (2020/246333) in commissie Ontwikkeling 04 juni 2020 - Raadsstuk Economische Visie Haarlem (2020/442884) in commissie Ontwikkeling 5 maart 2020
<p>Besluit College d.d. 18 april 2023</p>	<p>Het college van burgemeester en wethouders besluit om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het Actieprogramma Circulaire Economie 2023 t/m 2025 vast te stellen. <p style="text-align: center;">de secretaris, de burgemeester,</p>

1. Inleiding

Haarlem wil in 2040 een circulaire stad zijn. Het is daarom nodig om te versnellen, intensiveren en op te schalen. In een circulaire economie worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt en wordt verspilling zo veel mogelijk voorkomen. Grondstoffen zijn nodig voor voedsel, kleding en spullen, maar ook om te bouwen, wonen en reizen. Dit heeft negatieve gevolgen voor het klimaat, de biodiversiteit, de leefomgeving en gezondheid van mensen overal op de wereld. Geen vlees eten scheelt 66% van de impact die ons voedsel heeft op het klimaat. Een spijkerbroek minder scheelt 8000 liter water en het gebruik van een tweedehands telefoon scheelt 85% van de impact omdat er een telefoon minder geproduceerd hoeft te worden.

Haarlem zet zich sinds 2016 in om zichtbaarheid te geven aan circulaire economie, gericht op het realiseren van projecten met concrete resultaten. Door klein en praktisch te beginnen is verkend waar de behoefte van de stad ligt en waar energie zit om aan de slag te gaan. Dit heeft met beperkte capaciteit en middelen mooie voorbeelden opgeleverd. Met de Duurzaamheidsbegroting krijgt Haarlem de opgave in beeld en worden duurzaamheidsdoelen, waaronder circulariteit, onderdeel van investeringsbeslissingen.

De gemeente geeft het goede voorbeeld door bij investeringen te zorgen voor duurzame inkoop en gebruik van materialen in de openbare ruimte: in 2025 is onze inkoop 50% circulair. Samen met partners zorgt Haarlem dat er steeds meer circulair gebouwd wordt in de stad, door te werken aan de realisatie van een grondstoffenhub en een circulaire bouwmarkt. Met een verbeterde inzameling en hergebruik van textiel en het stimuleren van stadslandbouw wordt een positieve impact gemaakt, net als door de koplopergroep Circulaire Restaurants en een koplopergroep Circulair Textiel waar jaarlijks meerdere projecten en samenwerkingen uit voort komen. Haarlemmers kunnen ook zelf een bijdrage leveren door bewuste keuzes te maken. De gemeente zet erop in om hen op deze mogelijkheden te wijzen.

Het actieprogramma Circulaire Economie is een concrete uitwerking van de acties, hierbij is gekozen voor focus op eigen organisatie, bouw, textiel, voedsel en consumptiegoederen. Het circulair maken van de samenleving is geen eenvoudige opgave en de gemeente kan dit niet alleen. Haarlem werkt hierbij intensief samen met lokale partners, de regio, MRA en Europa om deze schaalvergroting te realiseren.

2. Besluitpunten college

Het college van burgemeester en wethouders besluit om:

1. Het Actieprogramma Circulaire Economie 2023 t/m 2025 vast te stellen.

3. Beoogd resultaat

Het actieprogramma is een concrete vertaling van de Routekaart Duurzaamheid, transitiepad Ketenverantwoordelijkheid, waarin doelen gesteld zijn om in 2040 een circulaire stad te zijn. Binnen de handelingsmogelijkheden van de gemeente geeft dit actieprogramma invulling aan de versnelling en opschaling van de circulaire economie in Haarlem.

Doelen t/m 2025:

Eigen organisatie

1. Duurzaamheidsdoelen zijn opgenomen in de Duurzaamheidsbegroting
2. 50% van de inkoop van producten, goederen en diensten is circulair
3. 50% van de Grond Weg en Waterwerken (GWW) wordt circulair uitgevraagd
4. Haarlem is gecertificeerd op trede 5 van de CO2-prestatielader

Bouw

- 20% van de woningbouw in de MRA is in Houtbouw gerealiseerd (Green Deal Houtbouw)¹
- 50% van externe bouwprojecten heeft inzichtelijke materiaalstromen

¹ MRA afspraak: in 2021 is de Green Deal Houtbouw ondertekend. Voor de nieuwbouw wordt ingezet op 20% houtbouw in 2025. Ook zal er gesproken worden over de hergebruikcoëfficiënt bij bouwprojecten.

- Werken aan grondstoffenhub met onderhoudspartners²
- Realisatie circulaire bouwmarkt in samenwerking met ondernemers uit de regio³

Textiel

De gemeente heeft 30% van de Haarlemmers en ondernemers bereikt via projecten en campagnes over een circulaire textielketen:

- Minder textiel en van betere kwaliteit
- Meer hergebruik en recycling
- Meer gescheiden inzameling van textiel

Voedsel

De gemeente heeft 30% van de Haarlemmers en ondernemers bereikt via projecten en campagnes over een circulair voedselsysteem:

- Meer plantaardig voedsel
- Zo lokaal mogelijk produceren en consumeren
- Voorkomen en verminderen van voedselverspilling

Consumptiegoederen

De gemeente heeft 30% van de Haarlemmers en ondernemers bereikt via projecten en campagnes over een circulaire consumptie maatschappij:

- Bewust en lokaal consumeren
- Hergebruik van spullen
- Aandacht voor repareren, delen, ruilen en lenen

4. Argumenten

4.1 Haarlem moet in 2040 een circulaire stad zijn

Nederland wil in 2050 circulair zijn en heeft dit vastgelegd in het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023 – 2030. Dit betekent dat de milieueffecten van het grondstoffengebruik van de Nederlandse productie en consumptie binnen de planetaire grenzen valt. Het tussendoel van Europa en Nederland voor 2030 is een reductie van 50% van het gebruik van primaire grondstoffen. Het Rijk erkent dat het concretiseren van en toewerken naar deze doelen uitdagend is. Haarlem heeft de doelstelling om tien jaar eerder, in 2040, een circulaire stad te zijn. Haarlem is daarmee ambitieus en heeft een voorbeeldfunctie. Dit vraagt om forse inzet en creativiteit van de organisatie en de stad.

² In 2025 zijn afspraken gemaakt met nieuwe onderhoudspartners over hergebruik van materialen waarin we werken aan het realiseren van een gezamenlijke hub voor grondstoffen.

³ Mogelijkheden voor een circulaire bouwmarkt met materialen voor ondernemers worden verkend, in lijn met de koplopergroep Circulaire Restaurants en de Koplopergroep Circulair Textiel.

Het actieprogramma Circulaire Economie geeft invulling aan het coalitieakkoord 2022 -2026 Actie!, de Routekaart Duurzaamheid en de Economische Visie Haarlem.

4.2 Het actieprogramma versterkt samenwerking met de stad, de regio, het Rijk en Europa

Circulariteit gaat over een hele keten. Deze systeem- en gedragsverandering houdt niet op bij de grenzen van Haarlem. Daar is samenwerking voor nodig. Met het actieprogramma zet Haarlem samen met de stad circulaire projecten op en stimuleert initiatieven en ondernemers om gezamenlijk te versnellen. Haarlem is actief betrokken bij de inzet op circulaire economie vanuit de MRA, onder meer als bestuurlijk trekker. In 2023 ontwikkelt het Rijk een landelijk monitoringskader waar Haarlem op zal aansluiten. Daarnaast zijn er actieve samenwerkingsverbanden in Europa en intensificeert de inzet van lobby.

4.3 Het actieprogramma benadrukt het belang van een sociale transitie: iedereen doet mee

Iedereen moet mee kunnen doen in de transitie naar een circulaire economie. Dit is niet vanzelfsprekend. Als we in het gebruik van onze grondstoffen binnen de grenzen van de aarde blijven maar grondstoffen daardoor niet voor iedereen toegankelijk zijn, creëren we een nieuw probleem. Eerlijker omgaan met welvaart is daarom een belangrijke voorwaarde voor de transitie naar een circulaire economie.

4.4 Het actieprogramma benadrukt het belang van een financiële transitie

De huidige innovatiemodellen zijn gericht op snelle groei in plaats van systeemverandering. In een circulaire economie is er eerlijke handelingsruimte voor duurzaam en circulair ondernemen. Dit betekent onder andere dat welvaart niet langer wordt gemeten met het Bruto Binnenlands Product, maar met Brede Welvaart, met aandacht voor behoud van natuurlijke hulpbronnen en rechten voor mens en dier. Haarlem werkt samen met financieel dienstverlenende bedrijven om de juiste marktcondities voor circulair ondernemerschap te stimuleren. Daarnaast zoekt Haarlem naar mogelijkheden om eerlijke handelsruimte voor circulaire ondernemerschap te vergroten, bijvoorbeeld via een opstartsubsidie om circulair ondernemerschap te bevorderen en aan te trekken.

4.5 Het actieprogramma versterkt impact ondernemen in de stad

Impact ondernemers zijn ondernemers die met hun onderneming een bijdrage leveren aan circulariteit, duurzaamheid of een andere maatschappelijke opgave. Impact ondernemers kijken naar de impact van hun dienst of product in de hele keten en leveren daarmee de producten en diensten die nodig zijn in een circulaire economie. Ondernemerschap binnen een circulaire economie wordt daarom gezien als impact ondernemen. Het Actieprogramma Circulaire economie 2023 t/m 2025 sluit dan ook naadloos aan bij de ambities uit het Actieprogramma Impact ondernemen 2020 – 2024.

4.6 Duurzaamheidsparagraaf

Het actieprogramma geeft invulling aan de doelstelling om in 2040 een circulaire stad te zijn. De gemeente werkt met een raamwerk voor de duurzaamheidsbegroting. Met deze aanpak wordt binnen de planning en control cyclus gerapporteerd over de voortgang van energietransitie.

Circulariteit wordt hier aan toegevoegd. Binnen dit traject wordt de laatste kennis over het meetbaar maken van de Nederlandse en Europese duurzaamheidsdoelstellingen betrokken.

5. Risico's en kanttekeningen

5.1 Alleen samen bereiken we een circulaire economie

Circulariteit houdt niet op bij de grenzen van Haarlem, het gaat over de hele keten. Grondstoffen worden meestal elders gewonnen en de milieufdruk van een product wordt nog niet meegerekend in de prijs van een product. Samenwerken, krachten bundelen en het scheppen van de juiste randvoorwaarden zijn daarom essentieel om de transitie te laten slagen. Een circulaire stad wordt Haarlem niet alleen, daar is ook de inzet van ondernemers, kennis- en onderwijsinstellingen, medeoverheden, stakeholders in onze stad, de regio, het Rijk en Europa voor nodig. Haarlem werkt intensief samen met de stad, is actief betrokken bij de MRA en intensificeert de inzet van Lobby in Europa.

5.2 Een transitie vraagt om het omgaan met onzekerheden

De transitie naar een circulaire economie vraagt om een nieuwe rol van de gemeente waarin Haarlem actief het voortouw neemt om (circulaire)innovatie te stimuleren. Er is ruimte voor experiment nodig. Dit vraagt om lef en durf van de gemeente en het geven van vertrouwen. Bij het aanjagen van innovaties moet worden ingecalculiseerd dat deze niet altijd succesvol eindigen. Elke poging kan een start zijn voor andere ontwikkelingen. Dit vraagt om een visie voor de langere termijn, waarbij risico's zorgvuldig worden afgewogen, maar uitkomsten niet altijd van te voren volledig te voorspellen zijn.

5.3 Circulariteit is op dit moment nog lastig te meten.

Circulariteit meten in een lineair systeem betekent dat er ergens moet worden afgebakend en daardoor altijd een deel van de keten wordt gemist. In 2023 wordt door het Rijk een landelijk monitoringkader ontwikkeld waar Haarlem op zal aansluiten. De laatste stand van deze ontwikkelingen wordt bij de doorontwikkeling van het raamwerk van de Duurzaamheidsbegroting betrokken. Waar mogelijk wordt de kennis doorontwikkeld en geïmplementeerd.

6. Capaciteit en middelen

De uitvoering van het actieprogramma is onderdeel van en conform de begroting van de Routekaart Duurzaamheid.

Om in 2040 een circulaire stad te zijn is het nodig om te versnellen, te intensiveren en op te schalen.

Om opschaling te realiseren wordt de personele inzet, na het vaststellen van het actieprogramma, verdubbeld. Vanaf 2023 schaaft het uitvoeringsbudget mee met de beschikbaar komende extra capaciteit. Inzet op het C- district is volgens afspraak onderdeel van de uitvoering van het actieprogramma.

Uitvoeringsbudget Actieprogramma Circulaire Economie			
Actielijnen	2023	2024	2025
Eigen organisatie	200	200	200
Bouw	30	40	140
Inzet C- district	50	100	100
Textiel	60	135	150
Voedsel	65	110	150
EU subsidie Cities 2030*	85	85	
Consumptiegoederen	70	130	160
Onvoorzien	50	100	100
Totaal	610	900	1000

* Dekking via EU Subsidie Cities 2030

Daarnaast zet Haarlem in op vermeerdering van het uitvoeringsbudget via subsidiemogelijkheden van de provincie, het Rijk en Europa.

7. Uitvoering

- Haarlem gaat aan de slag met de versnelling en opschaling van de circulaire economie in de stad.
- 2023 werft Haarlem de benodigde capaciteit om met de acties aan de slag te gaan. De aanpak zal per actie verschillen.
- Daarnaast zet Haarlem actief in op lobby, onder andere door aan te sluiten bij de Haarlemse Public Affairs Strategie, waarin circulaire economie een geprioriteerd thema is.
- In de tweede helft van 2024 volgt een voortgangsrapportage met de resultaten van het eerste jaar van de uitvoering van het actieprogramma Circulaire economie.
- Haarlem sluit aan bij de landelijke monitor van het Planbureau van de Leefomgeving (PBL) om circulariteit te meten . Het PBL lanceert in 2025 de nieuwe Integrale Circulaire Economie Rapportage (ICER). Haarlem neemt de monitoring zoveel mogelijk op in de Duurzaamheidsbegroting.
- Naar aanleiding van de nieuwe Integrale Circulaire Economie rapportage (ICER) in 2025 wordt naar verwachting nieuw beleid vanuit het Rijk geformuleerd op verschillende actielijnen. Haarlem gebruikt dit moment om het actieprogramma Circulaire Economie 2023 t/m 2025 te evalueren en aan te sluiten op het nationaal beleid, zodat de uitvoering van het actieprogramma aansluit bij de realiteit en doelgericht blijft.
- In 2026 volgt de actualisatie van het actieprogramma Circulaire Economie.

8. Bijlagen

1. Actieprogramma Circulaire Economie 2023 t/m 2025
2. Publieksversie Actieprogramma Circulaire Economie 2023 t/m 2025